

Az Alkotmánybíróság részére
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: 10/1016-2/2023		
Érkezett: 2023 JÚN 29.		
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	☐ EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet:	Kezelőiroda: 32

egységes szerkezetbe foglalt
alkotmányjogi panasz-kiegészítés

indítványozó: [REDACTED]
(székhelye: [REDACTED])
adószáma: [REDACTED]
cégjegyzékszám: [REDACTED], képviseli:
[REDACTED] ügyvezető) [REDACTED]

képviseli:

Funtig Ügyvédi Iroda [REDACTED]

([REDACTED]),

ügyintéző: dr. Funtig Zoltán ügyvéd)

a Kúria Kfv.III.45.183/2022/7. számú,
felülvizsgálati hatáskörben hozott végzése ellen.

Az alkotmányjogi panaszban foglalt határozott kérelemnek az *Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény* (a továbbiakban: "Abtv.") 52. § (1b) bekezdése a)-f) pontjai szerinti tartalmi elemei az alábbiak:

a)	az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító, illetve az indítványozó jogosultságát megalapozó alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezések	- <i>Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)</i> (a továbbiakban: "Alaptörvény") 24. cikk (2) bekezdés d) pontja
- Abtv. 27. §
b)	Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényege	Indítványozó jelen beadvány későbbi fejezeteiben részletesen, alapjogsérelmekre lebontva jelölte meg sérelmének lényegét. Ennek ismertetése tehát az indítvány következő fejezeteiben történik.
c)	az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntés megjelölése	a Kúria Kfv.III.45.183/2022/7. számú, felülvizsgálati hatáskörben hozott végzése
d)	az Alaptörvény megsértett rendelkezései	Indítványozó jelen indítvány későbbi fejezeteiben részletesen megjelöli, hogy az Alaptörvényben biztosított mely alapjoga sérült. Ide tartozik különösen: - az egyenlő bánásmód követelménye (az Alaptörvény XV. cikke) - a vállalkozáshoz való jog [az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése együtt értelmezve az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésével] - tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való alapjogok [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése] - ezekkel összefüggésben az Alaptörvény 28. cikke, valamint, ugyancsak ezekkel összefüggésben - az ad malam partem visszaható hatályú jogértelmezés, azaz a jogbiztonság egyik alapjogi státuszú eleme [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés].
e)	indokolás arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével	A Kúriai Végzésben olyan kiterjesztő értelmezést, sőt, jogalkotást valósított meg, amely sérti Indítványozó ellentétes az ad malam partem visszaható hatályú jogértelmezés tilalmával. A Kúria értelmezése ellentétes továbbá az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelményekkel, miután kizárólag és egysíkúan a textuális értelmezést veszi alapul, figyelmen kívül hagyva az egyéb értelmezési módszereket, különösen a teleologikust, illetve a fenti alaptörvényi rendelkezésből adódó és az értelmezés szempontjából jelentős körülményeket.

A Kúria eljárása sérti továbbá Indítványozó tisztességes bírósági

eljáráshoz való jogát, miután contra constitutionem olyan értelmezést tett irányadóvá a Kúria, amely bírói jogalkotást is eredményez. A részletes indokolás a későbbi fejezetekben kerül kifejtésre.

- f) kifejezett kérelem a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára

A kifejezett kérelmek az indítvány 4. pontjában kerültek rögzítésre. Ezzel összefüggésben vizsgálandók az indítvány további érdemi részei.

Az Abtv. 27. - 30. § szerinti további, az alkotmányjogi panasz befogadásához szükséges feltételek teljesülésének alátámasztása az alábbiak szerint:

- a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének alátámasztása 2. fejezet A) pont
- annak alátámasztása, hogy az Ítélet az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés 2. fejezet A) pont
- a sérelmezett bírói döntésről való tudomásszerzés módja és ideje, törvényes határidő megtartása 2. fejezet B) pont
- indítványozó érintettségének alátámasztása 2. fejezet B) pont
- a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés alátámasztása 3. fejezet
- az alapjog-sérelem bemutatása 3. fejezet

1. A tényállás és az alkotmányjogi panasz-eljárás alapjául szolgáló eljárások rövid összessége

Felperes munkavállalóit, [REDACTED] és [REDACTED] helyszíni ellenőrzés során alperes munkatársai munkavégzés közben találták. A munkaügyi ellenőrzés során mindhárom munkavállaló munkaszerződése becsatolásra került, illetőleg felperes a foglalkoztatás megkezdése előtt bejelentette a biztosítási jogviszony kezdetét a NAV felé a munkavállalók valamennyi, az Art. 1. sz. mellékletének 3. pontjában meghatározott személyes adatával együtt, kivéve a TAJ-számot, mellyel a külhoni magyar munkavállalók a NAV bejelentéskor még nem rendelkeztek. A NAV bejelentéssel egyidejűleg felperes a három munkavállaló részére TAJ-számot is igényelt az illetékes kormányhivatalnál.

Ilyen tényállás mellett alperesi közigazgatási szerv egyfelől megállapította azt, hogy [REDACTED] nem rendelkezett írásba foglalt munkaszerződéssel, másfelől azt, hogy felperes egyik munkavállaló esetében sem tett eleget az Art. 1. sz. melléklet 3. pontja szerinti bejelentési kötelezettségének és felperest 150.000,-Ft munkaügyi bírsággal sújtotta. Határozatának ez utóbbi részét lényegében azzal indokolta, hogy a TAJ-szám hiánya a NAV bejelentést meg nem történtté teszi.

A felperes keresete alapján eljáró Fővárosi Törvényszék az alperesi közigazgatási határozatot megsemmisítette. Ítéletének indokolásában hivatkozott arra, hogy az Art. 1. sz. melléklet 3. pontja alapján csak a biztosítási jogviszony kezdő napját kell a foglalkoztatás megkezdése előtt bejelenteni a NAV-nak. A munkaviszonyt a felek erre irányuló egyező akarata hozza létre, nem pedig a NAV-bejelentés, így a TAJ-szám hiánya nem képezi sem a munkaviszony létrejöttének, sem pedig a munkába állításnak az akadályát. A NAV honlapján elérhető tájékoztató alapján is megállapítható, hogy a TAJ-számot az illetékes kormányhivatalnál kell megigényelni, így a TAJ-szám a bejelentéshez a későbbiekben is pótolható.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, valamint a felperes perköltségben marasztalását kérte. Az alperes a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 78. § (2) bekezdésének, illetve az Art. 1. számú melléklete 3. pontjának megsértésére alapította, mivel álláspontja szerint az ítélet indokolása logikátlan, a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen, kirívóan iratellenes, és az ítélet anyagi jogszabályt is sért. Az alperes hangsúlyozta, hogy a feltárt tényállásban érdemi vitás kérdés nem mutatkozott, a vita tárgyát az Art. 1. számú mellékletének 3. pontja képezte. Az elsőfokú bíróság azonban a Kp. 78. § (2) bekezdésének megsértésével, téves jogértelmezés alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperes eleget tett a jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségének. Az alperes utalt arra a közel 20 éve kialakított hatósági jogalkalmazási gyakorlatra, amely szerint szabályos bejelentésnek kizárólag a helyes adatokkal történő bejelentés fogadható el, annak hiányában a bejelentés megtörténte sem állapítható meg (Mfv.II.10.521/2008/4. számú, Mfv.III.10.445/2013/4. számú, Mfv.III.10.517/2017/3. számú kúriai döntések).

Az alperes álláspontja szerint az Art. 1. számú melléklete – a jogerős ítéletében foglaltakkal ellentétben – kógens rendelkezésként rögzíti a bejelentéssel érintett adatok körét, amelyek között a munkavállaló TAJ száma is szerepel. Az idézett bírósági döntések alapján a munkáltató bejelentése nem felelt meg az Art. követelményeinek. Az, hogy az

Mfv.III.10.517/2017/3. számú ítélet az egyszerűsített foglalkoztatással összefüggésben született, az ügy érdemét nem érintő körülmény, hiszen az Art. mind az egyszerűsített foglalkoztatásra irányadó törvény, mind az Mt. hatálya alá tartozó munkaviszonyra nézve ugyanolyan kötelező előírásokat tartalmaz a bejelentések teljesítése tárgyában.

Az alperes kiemelten sérelmezte az ítélet [19] bekezdését, amely szerint nemzetgazdasági érdek, hogy a munkavállalók minél hamarabb munkába álljanak. Ezzel összefüggésben a Kúria Kfv.VI.37.172/2000/5. számú ítéletének tartalmára utalt, amelyből az következik, hogy az Art. egyértelmű előírására nem lehet hatása a nemzetgazdasági érdeknek. Ebből következően kirívóan súlyos jogszabálysértés, ha a törvény rendelkezése ellenére a hatályon kívül helyezés indoka az „életszerűség” és a „nemzetgazdasági érdek”. Emellett jelen per tárgya nem az egyes munkaviszonyok létrejöttének és érvényességének tisztázása, hanem a foglalkoztatás-felügyeleti hatósági döntés rendelkező részének 1. és 2. pontja volt.

Az alkotmányjogi panaszt benyújtó felperes álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem indokaként megjelölt két jogszabálysértés – a Kp. 78. § (2) bekezdése, valamint az Art. 1. számú melléklet 3. pontja – nem felelt meg a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelménynek, mivel a felperes a Kp. 78. § (2) bekezdése kapcsán tartalmilag nem fejtette ki, hogy azt a bíróság eljárása során miért sértette meg. Ezzel összefüggésben az 1/2017. PJE határozat alapján változatlanul alkalmazandó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pontját kérte értékelni. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a téves jogértelmezés és a bizonyítékok téves mérlegelése nem szinonim fogalmak, az alperes tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az Art. 1. számú melléklet 3. pontjának általa állított értelmezése a bizonyítékok mérlegelésének [Kp. 78. § (2) bekezdése] a megsértését jelenti. A felülvizsgálati kérelemben az alperes tévesen jelölte meg az Art. 1. számú mellékletének 3. pontját, a Korm. rendelet 18. § (4) bekezdés a) pontja helyett, tekintettel arra, hogy ez utóbbi rendelkezés mondja ki a foglalkoztatásfelügyeleti hatóság munkaügyi bírság kiszabására irányuló kötelezettségét a bejelentési kötelezettségét elmulasztása esetén.

A felülvizsgálati kérelem érdemére vonatkozóan a felperes azt emelte ki, hogy az Art. 1. számú melléklete 3. pont 3.1. alpontja a bejelentési kötelezettséget kizárólag a biztosítási jogviszony kezdetére vonatkozóan írja elő a foglalkoztatás megkezdése előtti időpontra, mely kötelezettségének mindhárom munkavállaló esetében eleget tett.

Az alperes által hivatkozott bírósági ítéletek közül a három kúriai ítélet teljesen eltérő tényállású ügyben született, míg a Győri Törvényszék ítélete vonatkozásában a tényállás azonossága megállapítható ugyan, de annak jogi következtetése a felperes szerint a jogszabályok téves értelmezésén alapul. Az Mfv.III.10.517/2017/3. számú jogeset analógiaként azért nem alkalmazható, mert az alkalmi munkavállalók foglalkoztatására vonatkozó külön jogszabályon – az Eftv.-n – alapul.

A TAJ szám hibás közlése nem teszi beazonosíthatatlanná a bejelentni kívánt személyt, hiszen mindazon személyes adat szerepel a bejelentésben, amely alapján a beazonosítás elvégezhető. Az Art. 1. számú mellékletének 3. pontja elfogadja az olyan személy foglalkoztatásának bejelentését is, aki nem rendelkezik adóazonosító jellel, amiből az következik, hogy az adóazonosító jellel nem rendelkező személy sem beazonosíthatatlan a NAV számára.

A felperes szerint megalapozott volt az elsőfokú bíróság részéről az életszerűségre, illetve a nemzetgazdasági érdekre történő hivatkozás is. A jogszabályok helyes értelmezésével az állapítható meg, hogy sem az adóazonosító jel, sem a TAJ szám hiánya nem gátolja az érintett munkavállaló foglalkoztatását, ekként nem lehet munkaügyi bírsággal sújtani azt a foglalkoztatót, aki ezen számok hiányában vagy elírásával jelenti be a foglalkoztatás megkezdése előtt a munkavállalóját. Jelen esetben elfogadható oka volt a TAJ szám

hiányának az, hogy a munkavállalók külföldi magyarok lévén a munkaszerződés megkötésekor még nem rendelkeztek TAJ számmal. Az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel a NAV honlapján fellelhető T1041 bejelentő formanyomtatvány kitöltéséhez fűzött tájékoztatót is, amelyből szintén az következik, hogy a NAV sem kezeli a TAJ szám nélküli bejelentést úgy, mintha az meg sem történt volna.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozással, a joggyakorlat egységének, illetve tovább fejlesztésének biztosítása érdekében fogadta be. A felülvizsgálati kérelem megalapozott volt, az alábbiak szerint.

A Kúria szerint az elsőfokú bíróság ezen értelmezése azonban nem felel meg a munkáltató bejelentési kötelezettségét szabályozó rendelkezéseknek. Az Art. 16. § (1) bekezdése alapján kötelezően alkalmazandó 1. melléklet 3. pont 3. 1. alpontja ugyanis konkrét, taxatív felsorolást tartalmaz arról, hogy milyen adatokat kell tartalmaznia a foglalkoztatást megelőző munkáltatói bejelentésnek. A melléklet szerint ezek közül egyedül az adóazonosító jel hiányát lehet kiváltani további azonosító adatok megadásával, de e szabály nem terjeszthető ki a TAJ szám hiányára. Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte saját értelmezése alátámasztásaként a NAV honlapján elhelyezett tájékoztatót, mivel aszerint is egyértelmű, hogy a TAJ szám feltüntetése nélkül beadott T1041 jelű adatlap hibásnak minősül. Ezt erősíti az a tény is, hogy az adóhatóság az alperes megkeresésére azt a választ adta, hogy a bejelentéseket hibás TAJ szám miatt nem dolgozták fel.

A Kúria az Mfv.III.10.517/2017/3. számú határozatára is utalt, amelyben már kifejtette, a bejelentési kötelezettségének a munkáltató akkor tesz eleget, ha a kötelezően bejelentendő adatokat jól és határidőben megadja. Jelen esetben a felperes valóban igyekezett eleget tenni a jogszabályból adódó kötelezettségének, és a foglalkoztatás megkezdése előtt bejelenteni a három munkavállaló foglalkoztatását, azonban erre az egyik szükséges adat hiányában teljes körűen mégsem került sor. A TAJ szám – egyebek mellett – azért is szükséges, hogy a befizetett egészségügyi járulék a megfelelő biztosított személy jogviszonyához kapcsolódjon. Ennek teljesítése érdekében olyan személy részére TAJ számmal valamely okból nem rendelkezik, még a foglalkoztatás megkezdése előtt gondoskodni kell a TAJ szám igényléséről.

A Kúria szerint az elsőfokú bíróság tévesen hagyta figyelmen kívül a Kúria által a bejelentési kötelezettség megsértése körében hozott Mfv.III.10.517/2017/3. számú határozatában kifejtetteket, és az Art. 1. melléklet 3. pont 3. 1. alpontjával ellentétesen foglalt állást akkor, amikor a felperes bejelentési kötelezettségét a TAJ számok hiányában is teljesítettnek fogadta el. Ezzel összefüggésben a nemzetgazdasági érdekre hivatkozás sem volt adekvát, mivel a nemzetgazdasági érdek sokkal inkább a munkavégzések szabályosságát szolgáló munkáltatói kötelezettségek teljesítését kívánja meg, mint a foglalkoztatás megkezdését az egyik legfontosabb azonosító adat nélkül.

Mindezekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítéletet az ügy érdemére kiható jogszabálysértés miatt a Kp.121. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az ügyben eljáró elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Ebből következően nincs további, érdemi rendes jogorvoslati lehetőségünk a bírósági szervezetrendszerben. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak – a Korm. rendelet vonatkozó rendelkezéseit is figyelembe véve – vizsgálnia kell a felperes által az Fftv. 10. § (2) bekezdésében megjelölt jogsértés megvalósulását, és ezzel együtt kell döntenie a felperes kereseti kérelméről.

A kúriai döntés elvi tartalma szerint „[45] *Nem lehet teljesítettnek tekinteni a biztosítás kezdetére vonatkozó bejelentési kötelezettséget akkor, ha a munkáltató nem közli az állami adó- és vámhatósággal a munkavállaló TAJ számát*”.

2. Az alkotmányjogi panasz-indítvány benyújtásának követelményei

A) Jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) befogadhatóságához az Indítványozónak a jogorvoslati lehetőségeit ki kell mértenie, amely követelmény az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a rendes bírósági szervezetrendszerben rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekre vonatkozik.

Indítványozó jogorvoslati lehetőségeit teljes mértékben kimerítette, ugyanis az elsőfokú közigazgatási határozat ellen keresetet nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez. A Kúria – felülvizsgálati hatáskörében hozott – végzésében iránymutatást adott, egyben e szerinti eljárásra kötelezte a Fővárosi Törvényszéket. Ezzel Indítványozó kimerítette a jogorvoslati lehetőségeit. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadásához az ügy érdemében hozott döntést követeli meg, amely ügy érdemében hozott döntés a Kúria támadott, és megsemmisíteni kért végzése.

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának és az azzal kapcsolatban kiadott hiánypótlás teljesítésének határideje

Az Indítványozó előadja, hogy a Törvényszék Ítéletét 2023. január 4. napján vette át elektronikus úton és az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján a kézbesítéstől számított hatvan napos eljárásjogi határidőn belül terjesztette elő jelen alkotmányjogi panaszt. A alkotmánybírósági előkészítő (főtitkári) eljárásban kelt hiánypótlást 2023. május 31. napján vette át, és annak 2023. június 29-én tett eleget elektronikus és postai úton, így ez a határidő is megtartottnak tekinthető.

B) AZ INDÍTVÁNYOZÓ ÉRINTETTSÉGÉNEK ALÁTÁMASZTÁSA

Az Abtv. 27. § (2) bekezdése szerint „*jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet,*

- a) *aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt,*
- b) *akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy*
- c) *akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.*”

Az Indítványozó érintettsége egyértelmű ugyanis:

- a jelen indítványban támadott végzés (és az elsőfokú döntés) alapjául szolgáló eljárásokban Indítványozó felperesi minőségben vett részt;
- a közigazgatási eljárásban mint ügyfél vett részt.

3. 1. Mindenekelőtt fel kívánjuk hívni a Tisztelt Alkotmánybíróság figyelmét arra, hogy a jelen jogvita elsősorban a külföldi, azon belül is a külhoni magyar munkavállalókat érinti, akiknek komoly szerepe van a honi építőiparban. (Több évtizedes gyakorlat, hogy a magyarországi születésű személyek már újszülött koruktól automatikusan rendelkeznek TAJ számmal.) A jogi szabályozás és a gyakorlat alapján akár hatvan napig is eltarthat a TAJ szám generálási eljárás, tehát az elsőfokú bíróság „nemzetgazdasági érdekre” és életszerűségi”

szempontokra (a továbbiakban együtt: észszerűségi érvek) való hivatkozása korántsem alaptalan.

Ebből a nézőpontból a jelen jogvita diszkriminációs, egyenlő bánásmóddal kapcsolatos ügy: a Kúria végzésében foglalt értelmezés az Alaptörvény XV. cikk sérelmét veti fel.

Az Alaptörvény XV. cikke egyaránt tartalmazza az általános egyenlőségi szabályt [(1) bekezdés], és az alapjogok egyenlőségét, illetve a diszkrimináció tilalmát [(2) bekezdés]. Az általános egyenlőségi szabály az Alkotmányban kifejezetten nem szerepelt; az Alkotmánybíróság gyakorlata ezért ezt az alkotmányos demokráciában elengedhetetlen szabályt az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése és az Alkotmány 54. § (1) bekezdése együttes értelmezéséből vezette le. [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73.] Az Alkotmánybíróság érvelése szerint az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében biztosított emberi méltóság joga – mint a 70/A. § (1) bekezdésben említett alapvető jogok legalapvetőbbike – szükségképpen magában foglalja az egyenlően kezelés követelményét a jogrendszer minden normájával szemben.

Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése a korábbi Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével tartalmilag azonos rendelkezés; az Alaptörvény továbbá tartalmazza a korábbi Alkotmány 54. § (1) bekezdésével az emberi méltóságot tekintve egyező II. cikket. E kettő összekapcsolása továbbra is elfogadható, amennyiben az általános egyenlőség követelménye a minden embert megillető méltóságból következik; erre azonban nincs minden esetben szükség, mert az Alaptörvény külön szabályban rögzíti a törvény előtti egyenlőséget. Ezzel együtt a törvény előtti egyenlőség lényegi tartalma változatlanul – az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatával egyezően – az emberek egyenlő méltósága. Az Alaptörvény emberi méltóság klauzulája ugyanis kizárja a törvény előtti egyenlőség eltérő értelmezését, egyben továbbra is meghatározza tartalmát. Az Alaptörvény alapján tehát az összefüggés az emberi méltóság (Alaptörvény II. cikk) és az egyenlőség (Alaptörvény XV. cikk) között továbbra is fennmaradt, annak ellenére, hogy az Alkotmányból hiányzó és az Alkotmánybíróság idézett gyakorlatában kialakított általános egyenlőségi szabály most kifejezetten szerepel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében.

Az általános egyenlőségi szabály így az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapozható. Ez dogmatikai egyszerűsítés, miközben – a fentiek szerint – a szükségszerű kapcsolat az egyenlő méltóság (Alaptörvény I. cikk és II. cikk) és a törvény előtti tartalmi egyenlőség között változatlanul fennáll, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság.

A diszkrimináció tilalma és az általános egyenlőségi szabály önálló tilalom, illetve alapjog, de nem önmagában alkalmazandó szabály, mivel – amellet, hogy hárompólusú jogviszonyt feltételez – csak valamely norma által biztosított joggal vagy előírt kötelezettséggel, illetve egyedi intézkedéssel összefüggésben értelmezhetők az abból eredő követelmények. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában – ahogyan fentebb erre utaltunk – a megkülönböztetés indokoltságának eldöntéséhez alkalmazott alkotmányos mérce elsősorban attól függ, hogy a megkülönböztetést tartalmazó szabály az Alaptörvény által biztosított alapjogok vagy a jogrendszer alacsonyabb szintű normája által biztosított jogok tekintetében valósítanak meg különbségtételt. Míg az előbbi esetben az alapjog-korlátozás szigorú – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének második mondatában is megjelenő – szükségesség-arányosság tesztje a mérce, addig az utóbbi esetben az észszerűségi tesztet kell alkalmazni [30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130, 139–140.]. {Más az irányadó teszt abban, a jelenlegi ügytől eltérő

esetben, ha az egyén „megváltoztathatatlan – saját elhatározásától nem függő, többnyire eleve adott – tulajdonságain alapuló” megkülönböztetésről van szó. {Lásd a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatot, Indokolás [41]}

Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos gyakorlata szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [pl. 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73.]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. „Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket.” [8/2000. (III. 31.) AB határozat, ABH 2000, 56, 59.]

Összefoglalva a fentieket: az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer (mérce) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvényellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka, vagyis önkényes {erre vonatkozóan lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]}.

Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos gyakorlata szerint tehát az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [először lásd pl. 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73.]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alaptörvényellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. „Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket.” [lásd már a 8/2000. (III. 31.) AB határozatban, ABH 2000, 56, 59.]. Nézetünk szerint itt a csoport-homogenitás adott, hiszen a munkavállalók jelentik azt a homogén csoportot, amelyen belül a jogalkalmazás hátrányos különbséget tesz a szerint, hogy azok külföldi (jellemzően uniós állampolgársággal rendelkező) vagy belföldi magyar munkavállalók. Nézetünk szerint ez a megkülönböztetés önkényes, és ezért a kúriai végzésben foglalt értelmezés ellentétes az ún. ésszerűségi tesztel.

Emellett azonban a hatósági és kúriai végzésben foglalt értelmezés sérti a vállalkozáshoz való jogot [az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése együtt értelmezve az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésével], emiatt, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi tesztet is le kellett volna folytatni a vállalkozás gyakorlásához való jog sérelmével összefüggésben. A

vállalkozáshoz való jog tartalma kiterjed egyfelől a vállalkozó piacra lépésére, másfelől a vállalkozás folytatására, mindkét esetben az egyes gazdasági tevékenységek jogszabályi feltételrendszeréhez igazodóan {3002/2020. (II. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [41]}. Ugyanakkor a vállalkozáshoz való jog nem garantálja a vállalkozás jogszabályi (személyi, üzleti, hivatásbéli stb.) feltételeinek állandóságát: „A vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra - vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne” {17/2018. (X. 10.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [112]}. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való jog korlátozhatósága vizsgálatakor arra a következtetésre jutott, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást” (Abh3., Indokolás [112]). Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének védelme alatt álló jog alapvető jog, annak tartalma ugyanakkor nem korlátozhatatlan. Az állami beavatkozás megengedhetősége attól függően esik eltérő alkotmányjogi értékelés alá, hogy a jogkorlátozás a szubjektív (vagyis a vállalkozó szándéka szerint teljesíthető) avagy az objektív (vagyis a vállalkozó személyétől független) feltételeket érinti. A jogkorlátozás alkotmányos megítélése a szubjektív követelmények esetében enyhébb, a vállalkozóvá válás, vagy a vállalkozás folytatása elé emelt objektív jogszabályi korlátok, amelyek a vállalkozás megkezdését vagy fenntartását kizárják, egyaránt szigorúbb megítélés alá esnek (Abh2., Indokolás [41]). Az „Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog lényegi tartalma kiváltképpen akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.), Indokolás [56]}. Álláspontunk szerint a hatósági határozatban és a kúriai végzésben foglalt értelmezés nem elkerülhetetlen, tehát nem szükséges, mivel a munkavállalók, akik jellemzően külföldi és uniós állampolgárok egyéb személyes adatai alapján beazonosíthatóak (lásd még a 3.3. pontban foglaltakat). A támadott értelmezés tehát alkotmányosan indokolhatatlan versenyelőnyt biztosít a kizárólag magyar állampolgárokat foglalkoztatók számára.

3. 2. Álláspontunk szerint továbbá, az eljárás contra constitutionem értelmezés miatt sérti a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogunkat is. Emellett, azáltal, hogy bírói és hatósági jogalkotást valósított meg, ad malam partem visszaható hatályú is. Ez a két sérelem az ügyünkben párhuzamosan áll fenn, sértvén az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság-klauszult, a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való alapjogokat az Alaptörvény 28. cikk megsértésén keresztül.

Az Alkotmánybíróság eddigi következetes, az Alaptörvény hatályba lépését is követően fenntartott gyakorlata alapján (lásd az Indokolás [45]–[46]) a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A testület számos esetben mutatott rá arra, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91,

Tisztában vagyunk vele, hogy „[a]z Alkotmánybíróság azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a jogalkalmazói önkény fennállása miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét (...) Tehát a contra legem jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet. A contra legem jogalkalmazásnak egyben alkotmányellenesnek, azaz az Alaptörvénnyel ellentétesnek kell lennie (contra constitutionem) (...) Jelen esetben a bírósági jogértelmezés a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált önkényessé, és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozta” [3004/2015. (I. 12.) AB végzés]

Nézetünk szerint a MNB-s kiadmányozási döntéshez hasonlóan ebben az esetben is „a meghozott hatósági és bírói döntés önkényessé vált, mert kilépett abból a jogértelmezési keretből, amelyet számára az Alaptörvény előírt. Az önkényes hatósági és bírói jogértelmezés sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot”. A korábbi határozatot idézve: „[a]z Alkotmánybíróság (...) kapcsolta össze a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és az önkényes jogalkalmazás tilalmát. Elvi éllel kimondta: »[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével”. Ez nézetünk szerint összefügg a döntés elvi tartalmával is, amely jogalkotó hatáskörben hozott meg a hatóság és a Kúria, miközben a hatósági határozatban és kúriai végzésben végzett jogalkotásra ezeknek a szerveknek nincs felhatalmazásuk, tehát ultra vires jártak el. Mivel az ügy elbírálása csak később volt, mint amelyre az arra okot adó tények fennálltak, így ez nyilvánvalóan csak ad malam partem visszaható hatállyal születhetett meg, ami sérti az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése jogállamiság-klauszulájának alapjogi rendeltetésű tiltását.

3. 3. Ha és amennyiben a jogalkotó szándéka arra irányult volna, hogy TAJ szám hiányában egy munkavállaló foglalkoztatása ne legyen megkezdhető, úgy erről a tételes jogban találnánk egy rendelkezést, egy erre az esetre vonatkozóan foglalkoztatási tilalmat előíró szabályt. Ilyen jogi norma azonban nincs, amelyből viszont kizárólag arra következtethetünk, hogy – lásd az Alaptörvény 28. cikkébe foglalt értelmezési szabályokat – nem áll(t) a jogalkotó szándékában a TAJ szám hiánya esetére a munkavállaló foglalkoztatásának kizárása. E körben a jogalkotó szándéka csak arra irányult, hogy a biztosítási jogviszony kezdete kerüljön bejelentésre a foglalkoztatás megkezdéséig, az Art. 1. számú mellékletének 3., 3.1. pontja ugyanis azt mondja ki, hogy „...A bejelentést a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján, a foglalkoztatás megkezdése előtt,...kell teljesíteni...”

Innen nézve még kevésbé fogadható el jogszerűnek az a először hatósági határozatban foglalt, majd kifejezett bírói rendelkezés, amely kimondja, hogy „Nem lehet teljesítettnek tekinteni a biztosítás kezdetére vonatkozó bejelentési kötelezettséget akkor, ha a munkáltató nem közli az állami adó- és vámhatósággal a munkavállaló TAJ számát.” (Kúria végzésének elvi tartalma, [45] bekezdése)

Határozott álláspontunk egyébként, hogy az általános közigazgatási ügyfélbarát ügyintézési gyakorlatnak és a racionalitásnak is ellentmond a hatóság határozata és a Kúria végzése, hiszen a munkavállaló a TAJ szám hiányában is teljes egészében beazonosítható, tekintve, hogy a bejelentés tartalmazza számos, beazonosításához elegendő személyes adatát. Helyes jogértelmezéssel TAJ szám hiányában a bejelentés legfeljebb hiányosnak tekinthető, de meg nem történtnek - ahogyan azt a Kúria és az alperesi közigazgatási szerv tekinti - semmiképpen nem.

4. A fentiek alapján kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria Kfv.III.45.183/2022/7. számú, felülvizsgálati hatáskörben hozott végzése alaptörvény-ellenességét megállapítani és a Kúria határozatát megsemmisíteni szíveskedjék az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján és kötelezze a Kúriát új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára. Megfelelő jogértelmezés mellett a Kúria új eljárásának eredménye nem lehet más, mint a Fővárosi Törvényszék ítéletének hatályban tartására.

EGYÉB NYILATKOZATOK

Indítványozó kijelenti, hogy a jelen alkotmányjogi panasz indítvány nyomán meginduló eljárásban – az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az AB Ügyrend 36. § (2) bekezdésére tekintettel – neve és egyéb azonosító adatainak nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Mellékletek, az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolatai:

1. számú melléklet – meghatalmazás
2. számú melléklet – a közigazgatási határozat, a Törvényszék Ítélete és a Kúria Végzése

Kelt: Budapest, 2023. június 29.

Tisztelettel:

képv.: Funtig Ügyvédi Iroda